

Prijazna sadjerejska opomba kmetovalcem Ložkega okraja.

Razun dolenske strani sem našo deželo že zelo prehodil; al ne spominjam se, da bi se na kak kraj tako nerad spominjal, kakor na mesto Lož in okolico njegovo, kjer sem bil nedavno.

Oho! Zakaj neki? — me bo začudeno marsikdo zavrnil. Kakor sadjerejec odgovorim s kratka, z besedami dandanašnji najbolj slovečega sadjerejca Lukas-a, ki pravi: „Ravno tako kakor se spoznava tič po perji, tako se spoznava tudi sadjerejska in splošna marljivost kmetovalcev kacega kraja po obilnosti sadnega drevja, ktero je okoli njega zasajeno“.

Ako te resnične besede obrnemo na Lož in okolico, moram jaz in z menoj vsakdo, kdor je imel prilžnost ta okraj obiskati ter ga iz kmetijskega stališča opazovati, reči, da v njem še skoro sledú sadjereje ni, kajti kakor hitro zapustiš Cerknico, kjer bi se za sadjerejo pa tudi kaj več storiti dalo, zapaziš, da čem dalje ko prideš, tem manj cepljenega drevja najdeš, pri Ložu pa še celó za drag denar cepljenega debela ne vidiš. Češplja je še edini kaj vreden sad; te pa, se vé da ni treba ne saditi ne cepiti.

Al znabiti da ni kraj za sadje, je li podnebje preostro? — A kaj še! kjer raste divje sadje rado, to je, lesnika, ondi mora tudi pitano rasti; lesnik pa menim, da se ne najde z lepa kje toliko, kolikor ravno v loški okolici. Gotovo se ne lažem, ako rečem, da obstoji vsaj dvajseti del vsega šumenja iz najlepših lesnik, jabelčnih kakor tudi hruševih. Zakaj bi se jih nekoliko ne izkopalo ter okoli hiš posadilo in pocepilo? — Ali bi to znabiti mestu lepoto kratilo? Kaj še! le pogledjte, kako prijeten je pogled gorenskih vasi, katerih hiše so vse z drevjem tako zakrite, da se skoro le sam zvonik iz njih vidi.

In če se že lesnike presaditi nočejo, naj se pa na mestu pocepijo. In ko bi tudi žlahnejše sadje storiti ne hotelo, naj bi se že vsaj tepka in najnavadnejše jabelko čebular zacepila. Obadva sta vendar dosti več vredna kakor lesnika; vsaj sta prvič presna dobra kakor tudi posušena, in iz njih napravljen hruškovec ali jabelčnik je lahko ravno tako dober kakor kako srednje vino, se vé da pravilno pripravljena. Pa saj morajo druga plemena tudi storiti.

Napravljanje dobrega hruškovca ali pa jabelčnika bi pa ravno v tem od vinske trte jako oddaljenem kraju na pravem mestu bilo.

Konečno vprašamo še: koliko truda bi vse to stalo? Skoro nič. Tisti divjaki, ki so že zadosti debeli in visoki, naj bi se koj letos pocepili; še predrobni in prenizki naj bi se pa le obrezali in sploh osnažili, ter tako za cepljenje v poslednjih letih pripravili.

V kratkem bi bilo sadja na kupe, in vsak bi moral potem reči: tù stanujejo marljivi kmetovalci, glejte, glejte, koliko lepega sadja imajo!

Toraj Ložani in drugi, na noge! vsaj le za-se skrbite in za otroke svoje, ako zasadite okolico svojo z obilim sadjem. Kar so predniki Vaši zanemarili, nadomestite Vi!

R. D.

Svilorejcem na znanje.

Prodaja celično preiskanega svilodnega semena.

C. k. kmetijska družba Goriška je to leto blizo 600 unč svilodnega semena po celičnem načinu napravila.

Dotične metulje je izbrala od vzrej zdravega, tudi poprej po celičnem načinu priskrbljenega semena. Dotične preiskave in izdelovanje je oskrbovalo c. k. goriško svilorejsko poskuševališče, ki je seme

le od popolnoma zdravih metuljev ohranilo. Pri zbiranju se je oziralo tudi na to, da je bila dotična izreja prosta od bolezni „zaspanosti“ imenovani.

Cena je za to zdravo svilodno seme določena, in sicer veljá ena unča domačega rumenega plemena iz Reke 8 gold., Furlanskega 8 gold., Kraškega 8 gold., Japaneškega zelenega 8 gold., Francoskega rumenega plemena 10 gold.

Dotična naročila, katerim se ima priložiti dotični znesek denarja, se pošiljajo c. kr. kmetijski družbi do konca prihodnjega meseca novembra.

V Gorici 22. septembra 1871.

Jezikoslovne stvari.

Trg.

Spisal Dav. Trstenjak.

V slovenščini pomeni trg „forum, forum nundinarium, Marktplatz, emporium, negatiationis locus“, trgovanje, nundinatio, mercatus, trgovec, tržec, „negotiator, nundinator“. Trgovec pomenja tudi „telonarius, vectigaliarius, praefectus vectigalibus“, ker od trgov pobira stalnino (Standrecht), trgovina „mercatura“ in pa „telonium, portitorium“, Mauthplatz, tržim „negotior, mercor“, tržstvo, trženje „mercatio, mercatura, commercium, quaestus, res contrahenda“ itd.

V srbsčini ima beseda trg še izvirniši pomen, in sicer: *merx*, *Waare*, *Kaufmannsgut*, trgovati *mercaturam exercere*.

V staroslovenščini se rabi trg za „forum, ἀγορά, Sammelplatz, Markt“, tržanin, mercator, tržiti *mercaturam facere*, tržišče, *κόμη*, vicus, emporium, Handelsplatz, tržnik, *circum foraneus*, tržec, mercator, trgovanje, mercatura, trgovnik, mercator, trgoven, *ἐμπρακτος*, der im Handeln ist, thätig, kräftig, etwas ausrichtend.

Kjer je trgovanje, tam so tudi slovesnosti zato staroslov. tržestvo, *πανηγυρίς*, Festversammlung, Volksfest mit öffentlichen Feierlichkeiten, tržestvovati, *πανηγυρίζω*, Volksfest feiern itd.

V litovščini najdemo turgas, forum, Markt.

Jeli se ima trg, trgovina, tržstvo itd. izvajati iz korenike: trg, vellere (trgati), rumpere (trgnoti)? Gotovo spada tudi v ta vedno isto rodbino, vendar se mi ne dozdeva, da so pomeni: vellere, rumpere izvirni. Na izvirni pomen korenike trg nas peljá slovensko-hrv. otržen, oneratus, tržim, obtržujem = prtim, tovorim, breme navaljujem, „puk tržiti“, onerare populum, obtrženje, oneratio, zato hrv. trh = prteka, onus, tovor, die Waarenlast. Najizvirniši pomen korenike trg je toraj: onerare, beladen, bepacken, belasten, beschweren, in trg: srbski: *Waare*, *Kaufmannsgut*, toraj znači izvirno: *Gepäcke*, Last, Ladung, Fracht, trh, prteka, bala, butara, breme. Kdor je nosil ali vozil trge, trhe, je bil: trgar, trgovec, in kraj, kamor so se trgi, trhi nosili, se je velel: trg, trgovišče, tržič, tržišče, in ljudje, kateri so se v trgih, trgoviščih naselili, so se veleli tržani. Edina hrvatsko-slovenščina je med vsemi sorodnimi jezici ohranila prvotni pomen.

V češčini že: tržati pomenja „affligere, zu Boden werfen, zu Boden schlagen“, sicer affligere tudi pomenja: beladen. Ker se bala, butara, breme, trh, die (Waaren), Last, Ladung, Fracht na tla povalja, hita, vrže, obali, je v češčini obviknol pomen tržati, affligere.

Bolj oddaljen še je v sanskritu; kjer: tardž že ima metaforični pomen: minari, conviciari, vendar tudi